

інших учасників правовідношення, причому навіть тоді, коли поведінка кожного з них є право згідною.

Досить часто різне розуміння інтересів контрагентів призводить до виникнення спору між ними. Як правило, в такій ситуації щонайменше одна із сторін зобов'язання вважає свої права порушеними. В цьому разі, розв'язання такого спору може бути передане або до спеціально уповноваженого владного органу, або ж до органу, який обрали сторони для себе самостійно.

В умовах валютного ринку під захистом прав суб'єктів господарювання розуміють систему заходів (форм і способів діяльності), які здійснюються відповідно до закону як суб'єктом господарювання самостійно, так і через уповноважених осіб, і спрямовані на запобігання й усунення погроз порушення прав відповідних суб'єктів, усунення перешкод здійснення цих прав, відновлення порушених прав і правового статусу та залучення порушників до відповідальності.

Захист прав суб'єктів господарювання передбачає господарське законодавство, яке визначає, що держава забезпечує захист прав суб'єктів господарювання, де вони мають право захищати свої права.

Державні гарантії прав та інтересів суб'єктів господарювання можна поділити на загальні та майнові. Загальні полягають у тому, що держава гарантує суб'єктам господарювання, незалежно від обраних ними організаційно-правових форм господарської діяльності та форм власності, однакові права і створює рівні можливості для доступу до матеріально-технічних, фінансових, інформаційних, природних та інших ресурсів. Разом із тим, забезпечення матеріально-технічними ресурсами, розподіленими централізовано державою, здійснюється за умови виконання підприємством робіт і поставок для державних потреб.

Також слід зауважити, що гарантії держави направлені на захист прав та інтересів суб'єктів господарювання не тільки від неправомірних дій юридичних чи фізичних осіб, а й від таких дій самої держави.

Саме тому право на захист є складною матеріально-процесуальною категорією. Право на захист - це передбачена законодавством можливість уповноваженої особи самостійно застосовувати дозволені або санкціоновані законом юридичні засоби впливу на порушника або звернутися до відповідного юрисдикційного органу з вимогою спонукати порушника до певної поведінки.

Найбільш важливою формою захисту є право на звернення за судовим захистом. Носієм цього права є кожен учасник правовідношення, будь-яка заінтересована особа. Його зміст складає не тільки право подання до суду позову чи заяви (скарги), але і можливість подання зустрічного позову чи заперечення проти позову.

ЗЛОЧИНИ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ ЯК ЗАГРОЗА КОНСТИТУЦІЙНИМ ПРАВАМ І СВОБОДАМ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

Пустовідко А.Л., студент юридично-психологічного факультету ННІЗН НАВС

Фінансово-кредитна система – наріжний камінь економіки будь-якої держави. Вона повинна забезпечувати грошовий обіг, кредитування і в остаточному покликана підтримувати існування самої держави. Будь які кризи чи коливання в цій сфері призводять до негативних наслідків політичних потрясінь та поств соціальної напруги в суспільстві. Банківська система покликана служити стабілізатором господарських процесів за рахунок здійснення міжрегіонального і міжгалузевого перерозподілу грошового капіталу. Також можна впевнено стверджувати що стабільність вітчизняної банківської системи є важливою запорукою утвердження та гарантування конституційних прав і свобод людини в Україні.

Водночас саме банківська сфера привертає пильну увагу злочинних угруповань та ділків «тіньової економіки». Їх протиправна діяльність полягає насамперед у тому, щоб знайти незаконний, але прибутковий для злочинців спосіб виведення грошових коштів за кордон або їх переведення в готівку в

Україні. За даними ЗМІ близько 40 % української економіки знаходяться в «тіні», не в останню чергу через активізацію злочинів у банківській сфері.

Як відомо, основними, найбільш поширеними видами злочинів у банківській сфері є: розкрадання грошових коштів; хабарництво з боку посадових осіб банків при наданні кредитів та їх пролонгації; зниження процентних ставок; шахрайство з фінансовими ресурсами; ухилення від сплати податків та інші. Слід відмітити що на початку формування комерційних банків широке розповсюдження отримали злочини з використанням фальшивих авізо (підроблених банківських чеків). Згодом набуло широкого вжитку одержання кредиту приватними підприємцями та комерційними структурами під неіснуючі проекти, з метою подальшого нецільового використання, привласнення коштів. Нині здобули поширення й випадки шахрайства з банківськими картками (кардинг), враховуючи те що зараз у світі близько одного мільярду банківських карток.

За суб'єктним складом злочини вчинені у банківських установах умовно можна поділити на три основні групи:

злочини, пов'язані з посяганням на грошові кошти банківської установи, які вчиняються сторонніми для банку особами;

злочини, що вчиняються злочинними групами, до складу яких входять як сторонні особи так і посадовці банку;

злочини, в яких приймають участь посадові особи банку, в тому числі й керівництво.

Саме внаслідок таких протиправних дій наша держава зазнає збитків не тільки в фінансовій сфері, а й в зовнішньоекономічній діяльності, енергозабезпеченні та приватизації. Адже всі ми добре пам'ятаємо якого значного суспільного резонансу набув свого часу крах таких банків як «Надра Банк» та агробанку «Україна». Зокрема в банку «Україна» правоохоронними органами було виявлено той факт що на пахунок піквілатона наліїшло 53,8 млн грн але понал 2/3 — 39,5 млн грн — було витрачено на «утримання структури самого піквілатона банку «Україна»»

Нині важливим питанням для України є боротьба з «вілмиванням» грошей. Пою проблему необхідно вирішити шляхом прийняття відповідного закону який би кваліфікував як протиправні діяння «вілмивання кредитно-грошових документів» і «зліснення готівкових грошових операцій щодо власності яка прилбана шляхом протиправної діяльності на суму понал 100 мінімальних зарплатних плат. При цьому допільно було б капати такі злочини шляхом накладення штрафів у двократному розмірі від вчиненої операції.

Крім того законом контроль за «вілмиванням» коштів повинна перелбчатись півально-правова конфіскація коштів які залучені до «вілмивання». При розгляді цього питання необхідно враховувати досвід вирішення полібних питань в США Німеччині Англії та інших країнах світу. ле нелегально отримані копнти знаходяться лише в обмеженого кола осіб які для їх отримання скоюють особливо небезпечні злочини. В Україні значні нелегальні копнти знаходяться в десятків вілсотків населення тому притягнення їх до кримінальної відповідальності стане досить проблемним. Крім цього не варто поівнювати методи отримання коштів їх безпосередніми власниками у західних країнах і в Україні, де рівень передбачуваної відповідальності інший.

Водночас, аналіз чинного законодавства і наявних відомчих нормативних актів, що регламентують діяльність банківської системи, підтверджує серйозні недоліки в ній, а саме:

- декларативність законодавчих актів у цій сфері і відсутність механізму їхньої реалізації;

- неузгодженість окремих законів і відомчих нормативних актів між собою – нормативні колізії банківського законодавства;

- неврегульованість окремих питань, пов'язаних з діяльністю банківської системи – правові прогалини банківського законодавства;

- відсутність у більшості нормативних актів чіткої регламентації дій посадових осіб, а також їх відповідальності за дії, які суперечать чинному законодавству, що регулює банківську сферу.

На нашу думку, законодавство в сфері боротьби з злочинністю в банківській сфері має орієнтуватись як на гармонізацію з міжнародними стандартами у цій сфері, так і на врахування національних особливостей упередження відповідної злочинності (посилення відповідальності керівників, оптимізація кадрової політики, заохочення за упередження деліктів у банківській сфері тощо). При цьому, заходи, спрямовані на упередження та протидію банківським злочинам мають стати для держави першочерговими, оскільки конституційні права і свободи із зруйнованою банківською системою забезпечити не можливо.

ЗАХИСТ ПРАВ УЧАСНИКІВ БАНКІВСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИН

Патентна Н.С., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри господарсько-правових дисциплін ННІПП НАВС Котирло О.О.

На сьогоднішній день у більшості ринкових економік (більше ніж у 70 країнах) функціонують спеціальні системи (колективні фонди, корпорації) гарантування (страхування) вкладів (депозитів). Вони гарантують вкладникам банку у разі його банкрутства відшкодування (повернення) їхніх вкладів у певних межах. Основні цілі, які держава в особі законодавчих органів та регулятивно-наглядових банківських органів, зокрема центрального банку, намагається досягти при створенні системи гарантування вкладів: сприяння створенню і мобілізації заощаджень, що має важливе значення для забезпечення реальних інвестицій в економіку; підвищення ступеня довіри до банківської системи; забезпечення стійкості банківської системи і грошового обороту; захист дрібних вкладників від ризиків, які вони не спроможні оцінити і врахувати у своїх економічних рішеннях.

Гарантування вкладів певною мірою гарантує їх ліквідність, а також сприяє запобіганню масового вилучення вкладів із банків. Проте накопичений досвід функціонування систем захисту банківських вкладів у різних країнах виявив і певні проблеми. Зокрема, наявність системи гарантування вкладів, з одного боку, спонукає банки до надмірно ризикованої діяльності, а з іншого - зменшує стимули суб'єктів економіки щодо зваженого вибору банку для розміщення вкладів, аналізу діяльності банку, в якому розміщені вклади, проковує розміщення вкладів у банках, що займаються надмірно ризикованою діяльністю.

Найбільше значення, як елемент світового досвіду, має система страхування депозитів, створена у 1934 р. у США. Для страхування депозитів у комерційних банках була заснована Федеральна корпорація страхування депозитів (ФКСД). Як федеральне незалежне агентство, підзвітне законодавчому органу країни, ФКСД у випадку банкрутства банку застосовує різні методи захисту інтересів вкладників: дає змогу банку збанкрутувати і відшкодовує кошти вкладникам банку; проводить реорганізацію банку шляхом його злиття з іншим банком; з метою збереження банку надає йому допомогу у вигляді позичок або шляхом купівлі менш надійних активів банку, тобто здійснює 90 центів на кожен долар вкладу. Щоправда, процес повернення цих сум може тривати кілька років.

Застосування другого та третього методів захисту інтересів вкладників пов'язане із витрачанням значних коштів страхового фонду, проте це коштує ФКСД дешевше, ніж виплата відшкодувань вкладів у випадку банкрутства банку. Крім того, застосовуючи ці методи, ФКСД гарантує усі вклади, а не лише в межах 100 тис. дол.

Багато країн у тій чи іншій формі запозичили досвід США щодо гарантування (страхування) вкладів. Європейський Союз (ЄС) 30 травня 1994 р. ухвалив спеціальну директиву щодо впровадження систем гарантування вкладів країнами — членами ЄС, а також країнами, які мають намір приєднатися в майбутньому до ЄС. Директивою встановлені такі основні вимоги до членів Союзу: банківська система країни повинна мати одну або кілька систем гарантування вкладів; участь банків у системі гарантування вкладів є обов'язковою; система гарантування вкладів повинна гарантувати безпеку